

1. Gaia: TERMODINAMIKA

- Prozesu ezberdinetan gertatzen diren energia trukeak aztertzen dituen kimikaren atala
- Propietate makroskopiketan oinarrituz sistema kimiko eta fisikoko energia trukeak aztertuz

- Sistema

- Aztergai den unibertsoaren zatia

- Sistema inguratzen duena ingurua

sistema + ingurua = unibertza

- Sistema irekia: ingururekin energia eta materia trukea

- Sistema itxia: ingururekin energia trukea

- Sistema isolatua: Trukeak ez.

• Propietate fisiko makroskopikoak

- Sistema deskribatzeko erabiltzeko

- Esteroioak Materia kantitatearekin aldatzen dira.

- n (mol. kop.)

- V (bolumena)

...

- Intentsioak Materia kantitatearekin aldatu ez

- T (temperatura)

- P (presioa)

- Epeera funtzioak (termodinamikoak)

- Bidearekin aldatu ez, hasierako eta bukaerako epeekin batantze

- $T, P, U, H, \dots$

- Ez-termodinamikoak

- Bidearekin aldatzen dira

- t (denb.), $W, q, \dots$

• Prozesu termodinamikoak

- Oreak batetik beste batera ematen den prozesua / transformazioa

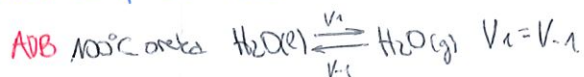
- Sistemak prozesu aurrerik eta ondoren orekan egon behar du (oreka termodinamiko)

→ Oreka termodinamiko

- Oreka termikoa: $T = kT_e$, $T(\text{erist}) = T(\text{ing})$

- Oreka mekanikoa: Higidura makroskopikorik ez: $P(\text{erist}) = P(\text{ing})$

- Oreka kimikoa: Konposizio ktea. Oreka dinamikoa

• Prozesu termodinamikoen sailkapena

1. Propietate bat konstante

- Isoterma Temperatura konstantea. $\Delta T = 0$
- Isobara Presio konstantea. $\Delta P = 0$
- Izokora Bolumen konstantea $\Delta V = 0$
- Adabatihoa Bera konstante $\Delta Q = 0 / q = 0$

2. Sistemaren propietateen aldakotasunari erreparatu

- Itzulgarriak: Prozesuak sistemaren aldetik infinituak
- Itzulizinak: Prozesuak sistemetik aldetik finituak
- Prozesuan zehar $P(\text{sist}) \approx P(\text{ing})$
Edozein momentutan norantza alda daiteke
- Prozesuan $P(\text{sist}) \neq P(\text{ing})$
Norantza finkoa

⇒ Termodinamikaren 1. printzipioa

- U = barne energia sistemaren energia totala
  - Energia zinetikoa (molekulen mugimendua)
  - + Energia potentziala (lotura kimikoena)
- Balioa sistemaren aldagaien (R, V, T) murrerak

U = energia funtzioa

$$\Delta U_{AB} = U_B - U_A$$

$$\Delta U_{BA} = U_A - U_B = -\Delta U_{AB}$$

$$\Delta U_{AA} = U_A - U_A = 0 \text{ (zirkulara)}$$

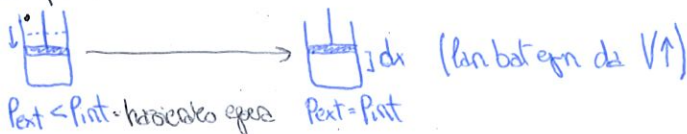
- Sistemak inguruetan energia truka dezake w/q
- w eta q energia transferentzia bideak ez energia formak

• w = lana

- Indar baten kontra sistema mugaraztea
- Lana sistemaren gainean eginez gero $U_{\text{sist}} \uparrow w > 0$
- Lana sistemak eginez gero $U_{\text{sist}} \downarrow w < 0$

→ Hedapen lana

$$W = - \int_{V_1}^{V_2} P_{\text{ext}} \cdot dV = -P_{\text{ext}} \cdot \Delta V$$

$$W = -P_{\text{ext}} \cdot \Delta V$$

$$F = P_{\text{ext}} \cdot \text{Azal.}$$

$$W = P_{\text{ext}} \cdot \underbrace{\text{Azal} \cdot h}_{\Delta V}$$

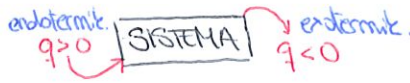
→ $W = -nRT \ln V_2/V_1$
 $T = \text{kte.} \uparrow$

• q = beroa

• Lotura mekanikoki ez dagoen energia transferentzia modua
 ΔT inam eta eragile

→ Unitatea

- Biozentzatan cal (1g H₂O 1°C)
- NS: J 1cal = 4.184 J

$$q = n \cdot C \cdot \Delta T = m \cdot C \cdot \Delta T$$

m = masa

n = mol. kant.

• C_v bero transf. V = kte.

• C_p bero transf. P = kte.

C = bero ahalmena substantziaren 1mol 1°C igotzeko behar den beroa
= bero espezifikoaren kantitatea gramotan

→ 1. printzipioa

$$\Delta U = q + w$$

• Sistema isolatu $\Delta U = 0$

• Energia ezin da ez sortu ez desagatu, erabitu bai

• Unbertsuan energia konstantea

→ Prozesu isoterma

$$V = \text{kte } w = 0$$

$$\Delta U = q + w = q - P\Delta V \rightarrow \Delta U = q_v$$

• $\Delta U > 0$ endotermikoa, beroa xurgatu

$\Delta U < 0$ exotermikoa, beroa askatu

→ Entalpia H

• Egoera funtzio berria $H = U + PV$

→ Prozesu isoterma

$$\Delta H = \Delta U + P\Delta V \quad \left\{ \begin{array}{l} \Delta H = q + w + P\Delta V \rightarrow \text{kalapen lana besterik ez bada } \Delta H = q_p \\ \Delta U = q + w \end{array} \right.$$

• $\Delta H > 0$ endotermikoa. Beroa xurga

$\Delta H < 0$ exotermikoa. Beroa askatu

• Substantziak solido edo likidoak bada

-konprimazun $\Delta V \approx 0$ $\Delta H \approx \Delta U$

→ gasak bada

$$\Delta H = \Delta U + P\Delta V \quad \Delta H = \Delta U + \Delta nRT$$

$$P\Delta V = \Delta nRT$$

• Prozesu isoterma $\Delta U \cdot n = q_v$

Prozesu isoterma $\Delta H \cdot n = q_p$

→ Fase aldaketan entalpia

- Likido → Gas Luruntze ent. $\Delta H_{\text{vap}} = H(\text{gas}) - H(\text{likido})$
- Solido → Likido Fusio ent. $\Delta H_{\text{fus}} = H(\text{lik}) - H(\text{solido})$
- Likido → Solido Izozte ent. $\Delta H_{\text{iz}} = H(\text{sol}) - H(\text{lik}) = -\Delta H_{\text{fus}}$
- Gas → Likido Kondentazio ent. $\Delta H_{\text{kon}} = H(\text{lik}) - H(\text{gas}) = -\Delta H_{\text{vap}}$
- Solido → Gas Sublimazio ent. $\Delta H_{\text{sub}} = H(\text{gas}) - H(\text{sol}) = \Delta H_{\text{fus}} + \Delta H_{\text{vap}}$

→ Erreakzio-entalpia

- Presa konstantean erreakzio batek askatutako edo xurgatutako beroa
- Erreakzio entalpia estandarra ΔH° $p = 1 \text{ bar}$

→ Hess-en legea

<< Erreakzio kimiko baten erreakzio entalpia, erreakzioa bana dutekeen urrats ezberdiren entalpien bataketa >>

• Formazio entalpia estandarra

ΔH_f° = balditza estandarretan 1 mol formatzeko behar den beroa

$$\Delta H_r^\circ = \sum \Delta H_f^\circ(\text{prod}) - \sum \Delta H_f^\circ(\text{err})$$

→ Lotura energia

- Loturak eratzea endotermiko
- Loturak haustea exotermiko

$$\Delta H_r^\circ = \Delta H_{\text{lotura haustak}} + \Delta H_{\text{lotura eratet}}$$

- Lotura energia gas mol bat eko subs. baten lotura bat hausteko behar den energia
- Gutxi gora-behera balioak tabulaturik

→ Erreakzio entalpien T-erako murreraketa

Kirchhoffen legea $\Delta H_{r2}^\circ = \Delta H_{r1}^\circ + \Delta C_p (T_2 - T_1)$

$$\Delta C_p = dC_{pD} - aC_{pA} - bC_{pB}$$

$$C_p \rightarrow \text{J/K mol edo kJ/kg}$$

2. Entropia eta Gibbs

• Entropia

- 1. printz. Unibertsoaren energia konstante dirau
- Proz. espontaneo kanpo eraginik gabe gertatu
- Proz. ez-espontaneo bidez gertatu ez
- Prozesu espontaneoetan energia eta materia bareratu (desordenatuap)

→ entropia: Desordenaren neurria

Egiera funtzioa

Prop. estatistika

$$S = J/K \cdot mol \rightarrow S \uparrow \text{ desordenatu } S \downarrow \text{ ordenatu desordena txikiu}$$

→ Termodinamikaren 2. printzipioa

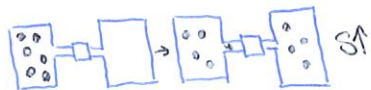
- Sistema isolatu batean prozesu espontaneo bat gertatzen bada sistemaren entropia $\uparrow$
- Unibertsoak desordenerako etengabeko joera

Sunib beti hazaltzen

$$\Delta S_{\text{Sunib.}} = \Delta S_{\text{Sist}} + \Delta S_{\text{ing.}} \geq 0 \text{ (beti)}$$

- Solido $\rightarrow$ Likido $\rightarrow$ Gas $S \uparrow$

- Solitu + disolbatzaile = disoluzio $S \uparrow$

• Entropia Kuantitatiboa

• Prozesu itzulgarri batean $\Delta S = \frac{q_{\text{rev}}}{T}$

beti ee $T = k_{\text{te}}$ bada

→ Sistema bat berotzean

$$\Delta S = n C_p \ln \frac{T_2}{T_1} \quad (P = k_{\text{te}}) \rightarrow dq_{\text{rev}} = n C_p dt$$

$$\Delta S = n C_v \ln \frac{T_2}{T_1} \quad (V = k_{\text{te}}) \rightarrow q_{\text{rev}} = n C_v \Delta T$$

$$T_2 > T_1 \text{ bada } \Delta S > 0$$

→ Fase aldaketan

$$S_{\text{sol}} < S_{\text{lik}} < S_{\text{gas}}$$

$$\Delta S = \frac{\Delta H}{T} \quad (T = k_{\text{te}})$$

$$\text{Fusio} + \text{Lurrunketa} + \text{Sublimazio} \rightarrow \Delta H > 0 \quad \Delta S > 0$$

$$\text{Kondentsazio} + \text{izozte} \rightarrow \Delta H < 0 \quad \Delta S < 0$$

• 3. printzipioa: Entropia molar estandarra

• Entropia = 0 → sistema guztiz ordenatua eskala absolutua

Kristal perfektu guztien entropia = 0 $0K = 0K$ -bada

↳ desorden posizional = 0   ↳ Desorden energetiko = 0

• Substantzien S° (entr. molar est.) kalkulatu daitezke → TABULATUTA

• Elementuen S° baldintza est. > 0

→ Substantzien entropia

$$S(T) = S(0) + \Delta S_{\text{beroketa}}(0 \rightarrow T) = 0 + \Delta S_{\text{beroketa}}$$

$$S(T) = \Delta S_{\text{beroketa}}$$

• Erreakzio entropia estandarra

$$\Delta S_r^\circ = \sum n S^\circ(\text{prod}) - \sum n S^\circ(\text{erreakt})$$

$$\Delta S_r^\circ = cS^\circ(C) + dS^\circ(D) - aS^\circ(A) - bS^\circ(B)$$

• Espontaneitatearen araua

- Prozesu batzuk 2. legearen kontra T↓ uia izoztu

- Berez ez, sistema isolatua ez denez ingurua aztertutik behar

→ Prozesua espontaneoa izango da entropia totala igotzean

$$\Delta S_{\text{unib}} = \Delta S_{\text{sist}} + \Delta S_{\text{ing}} > 0 \text{ derien}$$

• Ingurua hain handia non...

... sistematik transferitutako energia } P eta T aldatuz ez
 ... sistema pasatzen denak }

$$\Delta S_{\text{sist}} > \Delta H_{\text{sist}} / T \quad \text{espontaneoa izan daikin}$$

• ΔS eta ΔH eta T aztertuz espontaneitatea aurrekois daitezke

ΔH	ΔS	T	$\Delta S - \Delta H/T$
< 0 ex	> 0	-	esp.
< 0 ex	< 0	baxu	?
> 0 en	> 0	altu	?
> 0 en	< 0	-	ez esp.

• Gibbsen energia askea

$$\Delta G = \Delta H - T\Delta S$$

$$\Delta S_{\text{unib}} = \Delta S_{\text{sist}} - \frac{\Delta H}{T}$$

$$\Delta G = -T\Delta S_{\text{unib}}$$

• Espontaneitate irizpide berria $\Delta G \leq 0$

$\Delta G < 0$ espontaneo

$\Delta G > 0$ ez espontaneo

$\Delta G = 0$ orekan

→ Erreakzio energia askea

$$\Delta G_r = \sum n_i G_{\text{prod}} - \sum n_i G_{\text{reag}}$$

↳ Baldintza estandarretan

$$\Delta G_r^\circ = \sum n_i G_{\text{prod}}^\circ - \sum n_i G_{\text{reag}}^\circ$$

→ ΔG_f°

$\Delta G_f^\circ > 0$ formazioa ez espontaneoa, konposatu ezegonkorra deskomposatuko da

$\Delta G_f^\circ < 0$ formazio espontaneoa, konposatu egonkorra

→ Energia askea eta lana

$$\Delta G = W_{\text{max}} \text{ (ez espontano)}$$

3. gaia: Oreaka Kimikoa

• Peta T konstantetan aldekoa espontanearen norabidea G-ren gutxipena

$$\Delta G = \sum_p G_{\text{prod}} - \sum_e G_{\text{reak}}$$

- Espontaneoa izateko $\Delta G < 0$

I $\rightarrow \Delta G < 0 \quad \sum_p G_{\text{prod}} < \sum_e G_{\text{reak}}$

II $\rightarrow \Delta G = 0 \quad (\quad = \quad)$ orekan

• Oreaka kimikoa

- Espontaneoki bultzatzen da

- Egia esperimentuak da, baldintzak aldatu ezean iraun

$\rightarrow$ Oreaka konstantea

• Baldintza estandarrek

$$P^\circ = 1 \text{ bar}$$

$$c(\text{kontz}) = 1 \text{ mol/L} = 1 \text{ M (disoluzioetan)}$$

• Gas idealen arteko oreaka kimikoa

$$-T = \text{kte}$$

$$G = G^\circ + RT \ln P/P^\circ$$

- n mol

$$nG = nG^\circ + nRT \ln P/P^\circ$$

$$\Delta G = \Delta G^\circ + RT \ln \frac{(P_C/P^\circ)^c \cdot (P_D/P^\circ)^d}{(P_A/P^\circ)^a \cdot (P_B/P^\circ)^b} \rightarrow \Delta G = \Delta G^\circ + RT \ln Q$$

$\underbrace{\hspace{10em}}_{\substack{= \\ Q \\ \text{(enreakzio zatidura)}}$

• Oreakan $\Delta G = 0 \rightarrow \Delta G^\circ = -RT \ln Q$ (ez!)

$$= -RT \ln K_{\text{or}} \quad K_{\text{or}} = K_p = \text{oreka letea.}$$

$$P^\circ = 1 \text{ bar} \quad K_{\text{or}} = \left[\frac{P_D^d}{P_A^a \cdot P_B^b} \right]_{\text{oreka}} = K_p$$

$\Rightarrow [ ]$ funtzioak oreaka letea.

$$K_p = K_c (RT)^{\Delta n}$$

$\Rightarrow X_n$ -ren funtzioak

$$K_p = K_x P^{\Delta n}$$

- Oreka kimikoa disoluzioan

$$\Delta G = \Delta G^\circ + RT \ln \frac{[D]/c^\circ}{([A]/c^\circ)^a ([B]/c^\circ)^b}$$

- Orekan $\Delta G = 0$

$$\Delta G^\circ = -RT \ln K \quad K = \frac{[D]^d}{[A]^a [B]^b}$$

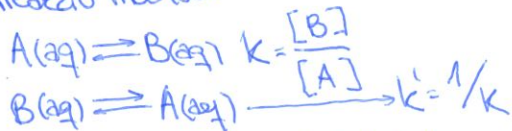
- Oreka kimikoa fase heterogenetan

$$K = \frac{P_D^d}{[A]^a} \quad (\text{gasak eta disoluzioak soilak})$$

- Oreka konstantearen propietateak

- Erreakzio inbertsua

- Erreakzio faktore bidez biderkatuak

- Erreakzioen batzea

+ kenketa $K = K_1/K_2$

- Oreka konstantearen interpretazioa

$K_{or} < 1$ Produktuak < Erreaktiboak

$K_{or} = 1$ Produktuak = Erreaktiboak

$K_{or} > 1$ Produktuak > Erreaktiboak

- Erreakzioaren norabidea

$Q < K \quad \Delta G < 0$ espontaneo produktugintza

$Q > K \quad \Delta G > 0$ erreaktugintza espontanea

$Q = K \quad \Delta G = 0$ oreka

• Erreaktibo- produktu kuantitate aldatzek

• Produktu $\uparrow$ $D > K$ erreaktibo sortu = erreaktibo $\downarrow$

• Erreaktibo $\uparrow$ $D < K$ produktua sortu = Produktu $\downarrow$

$\rightarrow$ Zen E zaldorako bideko puzia bada aldatzeko erreakzio eraginez.

$\rightarrow$ Presioaren aldatzea (gas erreakzio)

• gas geldo bat sortuz

$$P_A = P \cdot X_A \quad \text{Jaldatu} \quad P \uparrow \quad X_A \downarrow$$

$\hookrightarrow$ mantendu

• Bolumena aldatuz

$$P_A \cdot P \cdot X_A \text{ dena aldatuko da}$$

$$V \uparrow \rightarrow P \downarrow \left\{ \begin{array}{l} \Delta n < 0 \leftarrow \\ \Delta n = 0 \text{ erreakzio} = \\ \Delta n > 0 \rightarrow \end{array} \right.$$

$$V \downarrow \rightarrow P \uparrow \left\{ \begin{array}{l} \Delta n < 0 \rightarrow \\ \Delta n = 0 = \\ \Delta n = \leftarrow \end{array} \right.$$

$\rightarrow$ Taldaketa

• Taldatuz $\rightarrow$ K aldatu

$$\ln K = -\frac{\Delta H^\circ}{RT} + \frac{\Delta S^\circ}{R} \quad \rightarrow \text{Van't Hoff} \quad \ln \frac{K_1}{K_2} = -\frac{\Delta H^\circ}{R} \left(\frac{1}{T_1} - \frac{1}{T_2} \right)$$

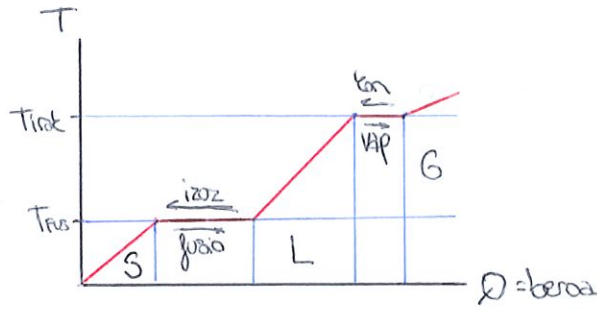
$$\Delta H^\circ > 0 \quad K \uparrow$$

$$\Delta H^\circ < 0 \quad K \downarrow$$

4. Gaia: Fase oreka

• Fase abaketak

• Likido-bapore oreka

- Lurrun presioa: Likidoa eta baporea orekan daudenean lurrunak ezber dute presioa.
- Temperaturaren eta presioaren mende
- Irakite temperatura
- Irakitea $\rightarrow$ lurrun presioa = kanpo presioa

$(T \uparrow)$
 $\rightarrow$ Likido-bapore orekaren termodinamika

$$\Delta G_{\text{vap}} = \Delta G_{\text{vap}}^{\circ} + RT \ln P \rightarrow \text{orekan} = \Delta G_{\text{vap}} = 0$$

$$\Delta G_{\text{vap}}^{\circ} = -RT \ln K = -RT \ln P_v$$

Bi adierazpenak batuta

$$\Delta G_{\text{vap}} = RT \ln P/P_v$$

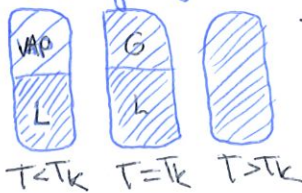
$P > P_v$ gas $\rightarrow$ likido esp $P_v = \text{irakite}$

$P \leq P_v$ likido $\rightarrow$ gas esp

$$\bullet \ln P_v = \frac{-\Delta H_{\text{vap}}^{\circ}}{RT} + \frac{\Delta S_{\text{vap}}^{\circ}}{R} \rightarrow \ln \frac{P_v T_1}{P_v T_2} = \frac{-\Delta H_{\text{vap}}^{\circ}}{R} \left(\frac{1}{T_1} - \frac{1}{T_2} \right)$$

- Temperatura kritikoa

• T_c -tik gora gasa ezin da likidatu

$T = T_c$ dents(l) = dents(g)

$T > T_c$ fluido superkritiko

• Solido-likido oreka

- Presioak eragin txikia

$$\Delta T_{fus} = - \frac{T_{fus} \Delta V_{fus}}{\Delta H_{fus}} \Delta P$$

• $\Delta H_{fus} > 0$ beti

- $\Delta V > 0$ bada d(ek d(s)) $T_{fus} \uparrow = P \uparrow$

• Solido-gas oreka

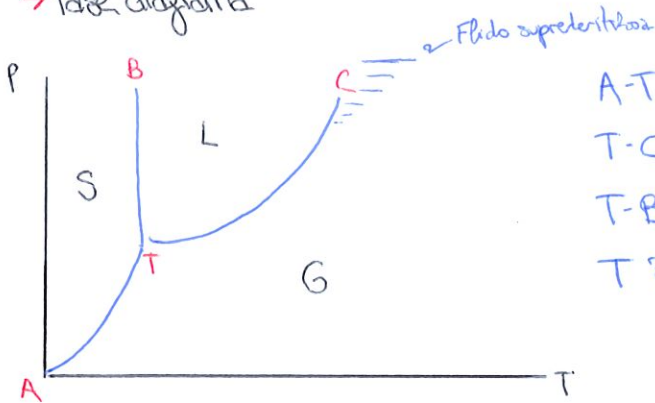
- Solidoen kimen presioa

• S-g orekan kimenak egiten diren presioa

• Sublimazio puntua $\rightarrow P_{V(s)} = P_{canpo}$

$$\ln P_{V(solido)} = \frac{-\Delta H_{sub}}{RT} + \frac{\Delta S_{sub}}{R}$$

$\rightarrow$ Fase diagrama

A-T solido-gas oreka $P_{V(solido)}$ T_{sub}

T-C Likido-gas oreka $P_{V(likido)}$ T_{vap}

T-B S-L oreka T_{fus} bertikala ia

T 3 faseak artean

5. Gaia: ZK

• Erreakzio Kimikoa

-TD: norabidea, estentsioa, etekina

-ZK: Abiadura, mekanismoa

→ Erreakzio abiadura

• Denbora unitatean err. pr. kontzentrazioen aldakuntza

$$v = \frac{c_2 - c_1}{t_2 - t_1} = \frac{\Delta c}{\Delta t} \quad v = \text{bataz besteko abiadura}$$

• Estehometria kontuan hartzea

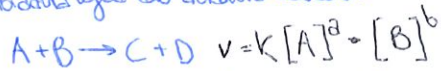
→ v ez da ktea.

• Tarteka definitzen da

$$\text{• Ureko abiadura: } v = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta c}{\Delta t} = \frac{dc}{dt}$$

→ Abiadura ekuazioa: erreakzio ordena

• Abiadura legea edo abiadura ekuazioa

- k = kte. espezifiko (T-ren menpe)

a = A erreaktibaren ordena partziala

b = Brena

$a + b$ = erreakzioaren ordena

→ Abiadura ekuazio integratua

• Abiadura definitzea → v denborarekiko

• Abiadura ekuazioa → v kontzentrazioarekiko

} kontzentrazioa denborarekiko

→ EK. integratua

$$v = d[A]/dt$$

$$v = k[A]^0 \dots$$

• $A \rightarrow$ produktu erreakzioak

→ 0 ordeneko erreakzioa

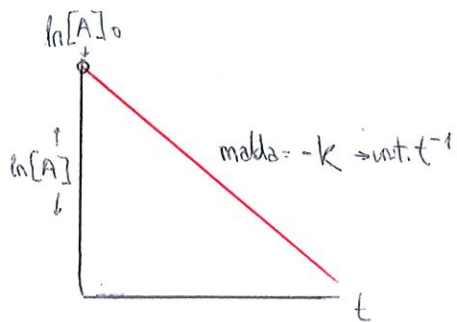
$$v = \frac{-d[A]}{dt}$$

$$v = k[A]^0 = k$$

$$\left. \begin{array}{l} v = \frac{-d[A]}{dt} \\ v = k[A]^0 = k \end{array} \right\} \begin{array}{l} -d[A] = k \cdot dt \rightarrow [A]_0 - [A] = kt \\ [A] = [A]_0 - kt \end{array}$$

→ 1. ordenko erreakzioa

$$v = \frac{-d[A]}{dt} \quad \left\{ \begin{array}{l} -d[A] = kdt \\ v = k[A]^1 \end{array} \right. \rightarrow \ln \frac{[A]_0}{[A]} = kt$$

→ 2. ordenko erreakzioa

$$v = \frac{-d[A]}{dt} \quad \left\{ \begin{array}{l} -d[A] = kdt \\ v = k[A]^2 \end{array} \right. \rightarrow \frac{1}{[A]} - \frac{1}{[A]_0} = kt \quad \frac{1}{[A]} = \frac{1}{[A]_0} + kt$$

• $A+B \rightarrow$ produktu

→ Isolamendueren metodoa

• $[B]$ kte mantenduz a orden partziala kalkulatuko

• $[A]$ kte mantenduz b orden partziala kalkulatuko

↳ k kalkulatuko

$$v = k[A]^a[B]^b$$

• $[B] = k_{te} \rightarrow v = -\frac{d[A]}{dt} = k[B]^b[A]^a = k'[A]^a \quad k' = k[B]^b$

A		B		C	
$[A]$	t	$\ln[A]$	t	$1/[A]$	t
A_0	0	$\ln A_0$	0	$1/A_0$	0
A_1	1	$\ln A_1$	1	$1/A_1$	1
...	...	...	...	...	...

A ez da zuzena $a \neq 0$

B ez da zuzena $a \neq 1$

C zuzena da $a = 2 \rightarrow k' = maldaketa$

• $[A] = k_{te} \rightarrow v = \frac{d[B]}{dt} = k[A]^a[B]^b = k''[B]^b \quad k'' = k[A]^a$

A		B	
$[B]$	t	$\ln[B]$	t
B_0	0	$\ln B_0$	0
B_1	1	$\ln B_1$	1
...	...	...	...

A ez da zuzena $b \neq 0$

B zuzena da $b = 1$

• maldaketa = $-k''$

↳ K determinatu $\rightarrow v = k[A]^2[B]$
(u lor geroztan)

→ Hasiertako abiaduraen metodoa

$$v_0 = k[A]_0^a [B]_0^b$$

$$\begin{aligned} -[B]_0 &= k t_0 \rightarrow a \\ -[A]_0 &= k t_0 \rightarrow b \end{aligned} \left\{ k$$

$$[B]_0 = k t_0 \rightarrow v_0 = k [B]_0^b [A]_0^a = k' [A]_0^a \quad k' = k [B]_0^b$$

$$-[A]_0 \text{ aldatuz } v_0 \text{ rextu } \log v_0 = \log k' + a \log [A]_0$$

$[A]_0$	v_0	$\log [A]_0$	$\log v_0$
$([A]_0)_1$	$(v_0)_1$	$\log ([A]_0)_1$	$\log (v_0)_1$
$([A]_0)_2$	$(v_0)_2$	$\log ([A]_0)_2$	$\log (v_0)_2$
...	...	...	...

→ zuzena: maldak = a
jat. ordenatua: $\log k'$

→ berdin $[A]_0$ kete mantentuz

• b eta $\log k'$ kalkulatu → k berdezakozu

• Erreakzioaren denbora

- Erdibizitza $t_{1/2}$ erreaktiboko baten [ ] erdian murrizteko behar den denbora

$$[A] = [A]_0 / 2 \quad t = t_{1/2}$$

• 0. ordeneko erreakzioa

$$[A]_0 - \frac{[A]_0}{2} = k t_{1/2} \rightarrow t_{1/2} = \frac{[A]_0}{2k}$$

• 1. ordeneko erreakzioa

$$\ln \frac{[A]_0}{[A]_0/2} = k t_{1/2} \quad \ln 2 = k t_{1/2} \rightarrow t_{1/2} = \ln 2 / k$$

• 2. ordeneko erreakzioa

$$\frac{1}{[A]_0/2} - \frac{1}{[A]_0} = k t_{1/2} \quad \frac{1}{[A]} = k t_{1/2} \rightarrow t_{1/2} = 1 / k [A]_0$$

→ Bizitza denbora τ [erreaktiboko] hainbatzaren $1/e$ izateko denbora

$$[A] = [A]_0 / e \quad t = \tau$$

$$\text{• zero ord.} \rightarrow \tau = (e-1)[A]_0 / ek$$

$$\text{• 1. ord.} \rightarrow \tau = 1/k$$

$$\text{• 2. ord.} \rightarrow \tau = e-1 / k [A]_0$$

- Temperaturaren eragina
- Abiadura = $f(T)$ } $k = f(T)$
- } v. etc.

→ Arrheniusen ekuazioa

$$k = A \cdot e^{-E_a/RT} \quad \begin{array}{l} E_a = \text{akt. energia} \\ A = \text{muntatzen fakt.} \end{array}$$

$$\rightarrow \ln k = \ln A - E_a/RT$$

- 2 tenperaturretako

$$\ln k_1/k_2 = -\frac{E_a}{R} \left(\frac{1}{T_1} - \frac{1}{T_2} \right)$$

- Erreakzio abiadura eta oreka

- Erreak. $\xrightarrow{v}$ prod (a = -) azelerazio
  - Erreak. $\xleftarrow{v'}$ prod (a = +)
- } orekan $v = v'$

- zuzena $A \rightarrow B \quad v = k[A]$

- inbertza $B \rightarrow A \quad v' = k'[B]$

→ orekan $k[A]_{or} = k'[B]_{or}$

- oreka konstantea $\rightarrow k = \frac{[A]_{or}}{[B]_{or}} \rightarrow k_{or} = \frac{k}{k'}$

$$\begin{array}{l} k \Rightarrow \ln k = \ln A - E_a/RT \\ k' \Rightarrow \ln k' = \ln A - E_a'/RT \end{array} \rightarrow \ln k_{or} = \left(\ln A - E_a/RT \right) - \left(\ln A - E_a'/RT \right) = \ln k - \frac{E_a - E_a'}{RT}$$

→ Van't Hoff.

$$\ln k_{or} = -\frac{\Delta H^\circ}{RT} + \frac{\Delta S^\circ}{R} = \ln k - \frac{\Delta H^\circ}{RT} \rightarrow \Delta H^\circ = E_a - E_a'$$

- Katalisia

- erreakzio konstantea v abaltu eta amesian behera horretan inbertu
- E_a abaltu.

6. Gaia: Disoluzioak

Disoluzioa

- Bi substantzia edo ghaspen nahaste homogeneoa
- Propietate uniformak: T, dents...
- Solutu + disolbatzailea

→ Prestaketa

- V jakin batean behar den solutuaren presaturtu
- Disolbatzaile apur batean nahastu disolbatu arte
- V azkerera presaturtu + disolbatzaile
- Homogeneizatu

→ Motak

- Egara finkoaren arabera
  - L → S → ura
  - L → G → ur karbonatua
  - L → L → Alkohola
  - G → G → Aireak
  - G → L → H₂ + Pakelto
  - S → L → Hartzetatiko betegarriak
  - S → S → Aliazioak

- Konposatu kopurua

- 2-3... 147...

- Solutu kantitatea

- Ez oso < Ase < Saturatu

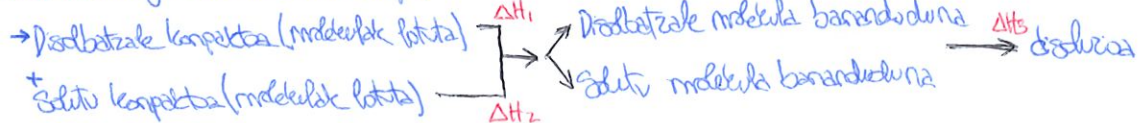
- Eraketasuna: eroale - ez eroale

- Energiaren arabera:

- idealak $\Delta H = 0$
- ez idealak $\Delta H \neq 0$

→ Prozesua

- ΔH -ren eragina (elkarrerentzen menpe)

• $\Delta H_{\text{disoluzioa}} \rightarrow \Delta H = \Delta H_1 + \Delta H_2 + \Delta H_3$

- $\Delta H_1 + \Delta H_2 < \Delta H_3$ $\Delta H_0 < 0$ exotermiko

- $\Delta H_1 + \Delta H_2 > \Delta H_3$ $\Delta H_0 > 0$ endotermiko

• • → Prozesua

• $\Delta G_{dis} = \Delta H_{dis} - T \Delta S_{dis}$

- $\Delta G > 0$ disolbatza

- $\Delta G < 0$ disolbatzena

- $\Delta G = 0$ oreka, disoluzioa

• ΔH

- S-S eraketa ind.

- D-D eraketa ind.

- S-D eraketa ind.

• ΔS

- Normalean desordenatzen da: $\Delta S > 0$

- Prozesu eraldatzaile bati eraginareko dezake

• Disolbatutasuna

• T-ren eragina

- Orotarren T ↑ = Disolbatutasuna ↑ $\Delta H > 0$ denean

• Endotermiko

- Orotarren T ↑ = Disolbatutasuna ↓ $\Delta H < 0$ denean

• Exotermiko

• P-ren eragina (guztira)

- Orotarren P ↑ = M ↑

• Kontzentrazio unitateak

- % masan % = $\left[\frac{m_{solutu}}{m_{solutu} + m_{disolbatzaile}} \right] \cdot 100 = \frac{m_s}{m_t} \cdot 100$

- % V % = $B_s / B_d \cdot 100$

- % m V-n % = $m_s / B_d \cdot 100$

→ Frakzio molarak $\chi = \text{mol solutu} / \text{mol guztiak}$

→ M $M = \text{mols} / \text{Litro}$

→ Molalitatea $m = \text{mols} / \text{kg disolbatzaile}$

+ ppm, ppb...

[ ] Disoluzio kantitate baten solutu kantitatea.

• Proprietate koligatibak

- Dabatzaren diren partikula kopuaren arabera

→ Dabatzaren 4 modura eragin

- A. Bapore presioaren jaitsiera
- B. Irakite puntaren iguera
- C. Euziopuntaren jaitsiera
- D. Presio osmotikoa

• Disoluzio idealak

- Raoulten legea (likiditate)

$$P_i = X_i^{disoluzio} \cdot P_i^o \rightarrow P_i = X_i^{ds} \cdot P_{Vi} \rightarrow \text{1 konposatuaren bapore presioa (puruarena)}$$

↳ 1 konposatuaren presio partziala
↳ 1 konposatuaren X disoluzioan

- Daltonen legea (gasentzat)

$$P_T = \sum P_i$$

$$P_i = X_{gas} \cdot P_T$$

↳ nahasketan bapore presioa

A Bapore presioaren jaitsiera

• Bap. p. (disoluzio) < Bap. p. (dabatzale)

✓ $P_{disoluzio} = X_{disoluzio} \cdot P_{disoluzio}^o$

✓ $P_{dabatzale} = (1 - X_{disoluzio}) \cdot P_{disoluzio}^o = P_{disoluzio}^o - X_{disoluzio} \cdot P_{disoluzio}^o$

B+C $T_i - T_i^{dis} = \Delta T_i = k_{fus} \cdot m \rightarrow$ malkaltatea

↳ dabatzalean irakite T
↳ disoluzioarena

↳ konstante ebulioskopikoa

• $T_f - T_f^{dis} = \Delta T_f = -k_{fd} \cdot m$

↳ disoluzioaren fusio T
↳ dabatzalearena

↳ konstante krioskopikoa

$K m^{-1}$ (kelvin/molal)

D Presio osmotikoa

• Haboran $C_1 < C_2$ (hartan munitz edukiagatona)

• Ozean $C_1 = C_2$

$$\Pi = MRT$$

$$\Pi = P_{osmotikoa} \text{ (atm)}$$

$$R = 0.082 \text{ atm L / kmol}$$

+ Elektrolitak

• Van't Hoff faktorea: i (elektrolitaren garatetako disoziazioa)

$i =$ disoziazio ondorengo partikula kop / aurreko part. kop

• Disoluzio ez-idealak

- $\Delta H > 0$ deshidrataze positiboa

• Indar intermolekular arinak

- $\Delta H < 0$ deshidrataze negatiboa

• Indar intermolekular ahulak

a (aktibitate koefz.)

$$a_i = \gamma_i \cdot X_i \quad P_i = a_i \cdot P_i^\circ$$

• Elektrolioen disoluzio baten aktibitatea

↳ iristen ditzazuten den konzentratua

• Aktibitatea iri aktibitatearen arabera

$$a_i = \gamma_i \cdot X_i \rightarrow \log \gamma_i = -A \cdot z_i^2 \cdot \sqrt{I}$$

→ Disoluzio denbata $I = \frac{1}{2} \sum z_i^2 \cdot c_i$

• Orea

$$\Delta G^\circ = -RT \ln K \quad K = \frac{[C]^c [D]^d}{[A]^a [B]^b}$$

7. Gaia: Azido-base

• Bronsted-Lowry

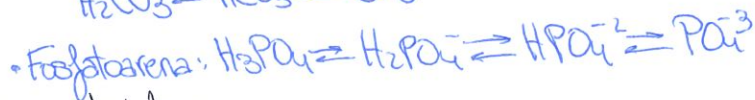
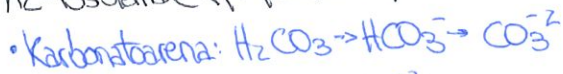
- Azidoak H^+ askatzen duten konposatuak
- Baseak H^+ jasotzen dutenak

→ Azido base kontzeptua

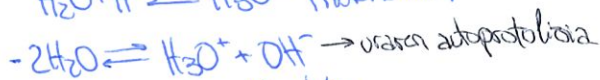
- Hidrolisia / protolisia

→ Az-B sistematik (poliprotikoak)

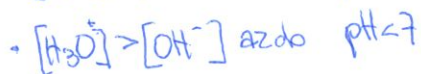
• Uraren hidrolisia

• Ura anfoterua: Azido zein base portatzen

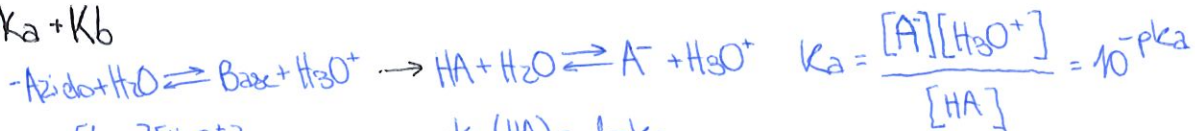
- K_w uraren autoprotolisi ktea.

$$10^{-14} = K_w = [H_3O^+][OH^-] \rightarrow [H_3O^+] = [OH^-] = 10^{-7} \text{ ur neutroa } pH = 7$$

$$pK_w = pH + pOH = 14$$

• $K_a + K_b$

$$K_a = \frac{[base][H_3O^+]}{[azido]}$$

$$pK_a(HA) = -\log K_a$$

• Azidoaren indarra definitu

$$K_b = \frac{[HB^+][OH^-]}{[B]} = 10^{-pK_b}$$

$$pK_b(B) = -\log K_b$$

$$- K_b \cdot K_a = K_w = 10^{-14}$$

o pH-ren kalkulua

- Azido sendo bada (osorik disoziatu)

0'01M   -   -   pH = -log 0'01 = 2
 -      <   0'01M   0'01M

B) masa balantzea: $M_{\text{HCl}} = [\text{HCl}] + [\text{Cl}^-] \approx [\text{Cl}^-] \approx 0'01 \rightarrow$

protoi balantzea: $[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{Cl}^-] + [\text{OH}^-] \approx [\text{Cl}^-] \rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] \approx M_{\text{HCl}} \approx 0'01$
 pH = -log 0'01 = 2

+ M.B. Havesko kontz. = Σ oxetako espereen kontz.

$[\text{HCl}]_0 = [\text{Cl}^-]_i + [\text{HCl}]_i$ azido base balantzea $\downarrow$

+ P.B. Σ protak irabazteagatik sortutako espereak $^+$ = Σ galtzeagatik sortutak $-$

$\hookrightarrow$ espere nagusia $[\text{HCl}]$ ez da zuzten

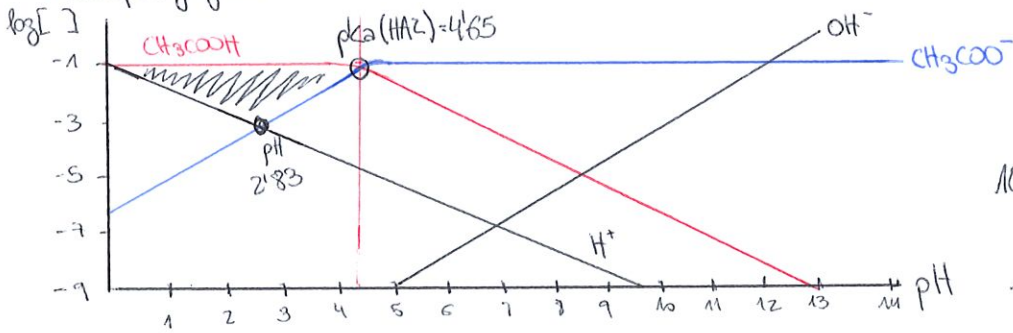
+ Hurbilpena

- errorea < %5

$[\text{A}^-] = 0'0015 \gg [\text{OH}^-] = 10^{-12}$ M (egokoa)

$[\text{HA}_2] = 0'1 \text{ M} \gg [\text{A}^-] = 0'00148 \text{ M}$ (egokoa)

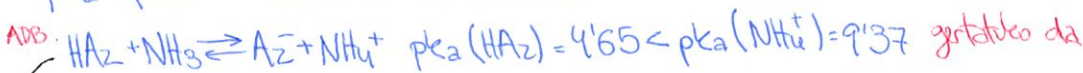
+ Elazpen grafikoa

o Neutralizazioa

$pK_a < pK_b \rightarrow$ Az sendo + B sendo beti

> ez da gertatuko

$K = \frac{[\text{A}_2^-][\text{NH}_4^+]}{[\text{HA}_2][\text{NH}_3]} = \frac{K_a(\text{HA}_2)}{K_a(\text{NH}_4^+)}$

• Disoluzio indargetzaleak

- Azido edo base bat gertzean ptt aldatuta txikia
- Azido ahula eta bere base konjugatuaren disoluzioa (tanpo)

G edo alderantziz

$$pK_a = ptt - \log \frac{[A^-]}{[HA]} \rightarrow ptt = pK_a + \log \frac{[base]}{[azido]}$$

- Tanpoi ahulmena

• Disoluzio litro bati ptt a unitate 1 aldatzeko bota beharkeko azido edo base kant.

$$\beta = \frac{d[Base]}{d ptt} = - \frac{d[Azido]}{d ptt} = 2.3 \left([H^+] + [OH^-] + \sum n z \frac{[Az][B]}{MA} \right)$$

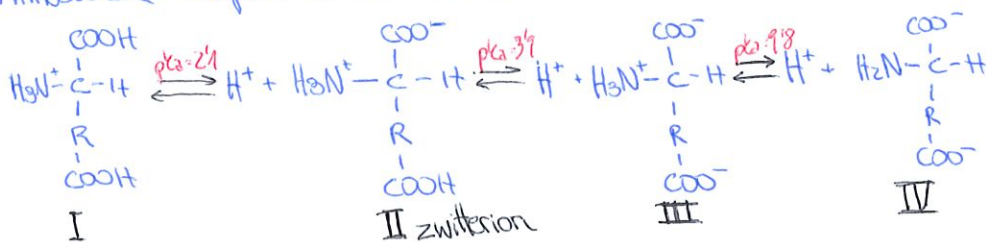
$$\left. \begin{array}{l} - [Tanpoi] \uparrow \\ [HA] \approx [A^-] \\ pK_a \approx ptt \end{array} \right\} \uparrow \text{tanpoi ahulmena}$$

→ Indargetzale fisiologikoak

- Fosfato sistema
- Karbonato sistema
- Hemoglobina → ahulmen handia: oso ugaria
- Forma oxigenatu - forma ez oxigenatu → pKa ezberdina
- ↳ Azidoa aurre egiteko O₂ askatu

• Azido base oreken garrantzia

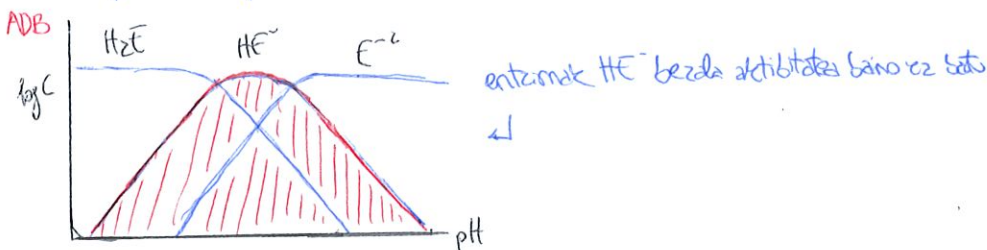
- Aminoazidoak → anfitero H⁺ hartu zen askatu

- Ziretika entzimatikoa

- Entzimak muturreko ptt tan desnaturatu
- Zentro aktibaren ionizazio epea egokia zapetu
- Substratuak ionizatu behar

→ Tarte optimo bat dago → 5-9 normalean

8. Konplexuen formazio orekak

• Konplexuak

= Koordinazio konposatuak

- Erdiko atomo edo ioien inguruan kokatutako

• ioi, atomo zen modurak ↔ estekatzailerak

• Koordinazio loturen bidez (koordinante) lotuta

- Konposatu dierbagarriak dierbagarritu daitezke

• $M + nL \rightleftharpoons ML_n$

- M = metala, Lewis azidoa

- L = estekatzailerak, ligandoa (Lewis basea)

- n = koordinazio zikua

→ Formazio konstantea

$$\beta = \frac{[ML_n]}{[M][L]^n}$$

• Konplexuak (II)

- Neutroak: $[CoCl_2(NH_3)_4]$, $[FeBr_2(CO)_4]$

- Kationkoak: $[Cu(NH_3)_4]^{+2}$

- Anionkoak: $[FeF_6]^{-3}$

→ Estekatzailerak

• Monatomiko / Poliatomiko: F^- , Cl^- , NH_3 , OH^-

• ioi / neutro: NH_4^+ , CN^- , H_2O

• Hartz batean (Asko (kelato)): CO , NH_3 / EDTA, Oxalatoa

↳ Hartz 1

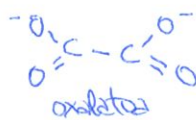

Amoniakoa

piridina

Kelatzailerak + 1 hartz

oxalatoa

Azido etilendiaminetetraacetatoa

EDTA

• Interes biologikodunak

- klorofila $\xrightarrow{+Fe(II)}$ Protofosfina IX

- Hemoglobina / Hemozarina / Klorokromina / Haemeritina

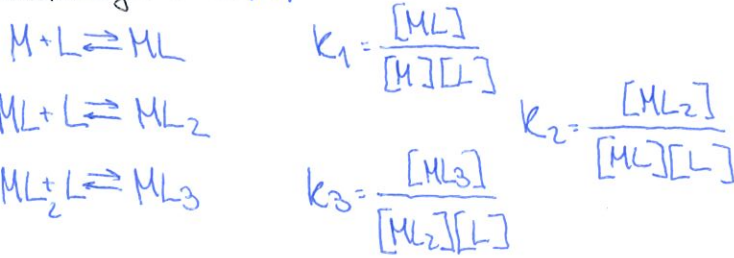
• Oso pigmentuak

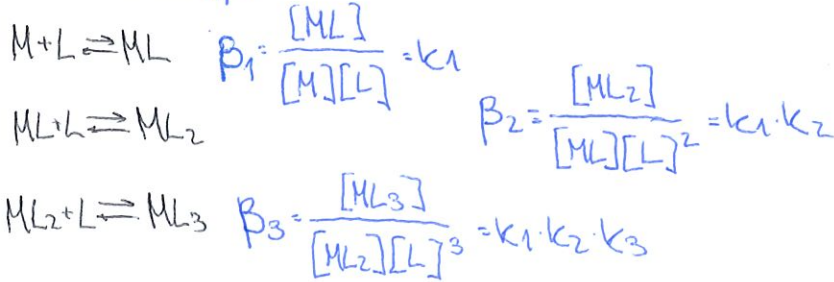
• Formazio konstanteak

- Sarri ligando batek metal batekin konplexu ezberdinak

• Konstante jarratitak (k)

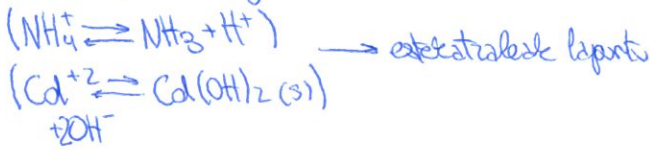

• Konstante osoak (β)

• Konplexuen formazioa: pH-aren eragina

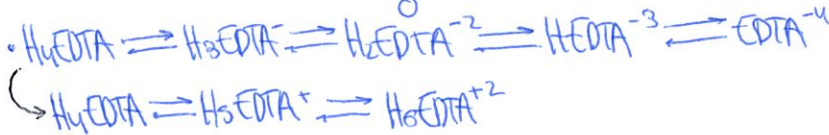
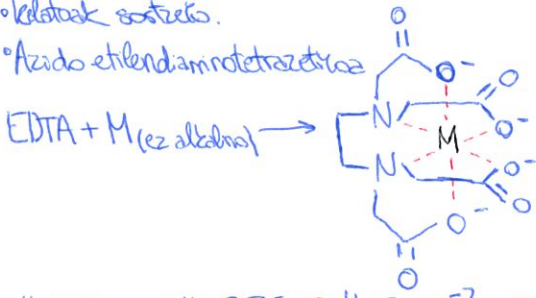
• Erreakzio parabolik gerta daitezke

▷ EDTA

• kelatzaile sintetiko.

• Azido etilendiaminotetraacetikoa

→ Alkalino + berralkalino konplexu sortuz ez (1:1) estequiometrija = sendo

• Metal intoxikazioen tratatzeke: β oso altua

• Metalen ox. ahalmena murriztu finkatuz

• Maskaletzea

• Esteatzeak batek konplexuak metal ezberdinetan → CO⁺² SCN⁻ren identifikatu nahikoa CO⁺² + SCN⁻ ⇒ CO(SCN)⁺

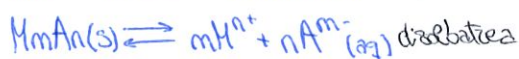
- Fe beldyo Fe⁺³ SCN⁻ ⇒ FeSCN⁺² → interpretatzea

- Esteatzeak berri batekin beldyop suetara maskatuz Fe⁺³ + F⁻ ⇒ FeF⁺²

9. Gaia: Disolubilitatearen oreka

• Hauspeakinak

- Disoluzio baten sortzen diren konposatu solidoak (kargagabe)
- Erreakzio kimiko baten ondorioz konposatu disolubagarria eratzearri ondorio
  - Edo saturazio zen kristalizazio prozesuaren bidez

• Disolubilitatearen oreka

- Disolubilitatearen ktea. K_{sp}

$$pK_{sp} = -\log K_{sp}$$

$$K_{sp} = [M^{n+}]^m [A^{m-}]^n$$

- Ionen kontzentrazio biderkadura I_{KB}

$$I_{KB} = [M^{n+}]^m [A^{m-}]^n$$

$I_{KB} < K_{sp}$: hauspeakirik ez, osatirik ez

$I_{KB} > K_{sp}$: hauspeakirik bai, osatirik ez

$I_{KB} = K_{sp}$: sistema azken osatiran

→ Disolubilitatearen (s)

• Disoluzio saturatu bateko solutu kontz. molarra

$$K_{sp} = (m \cdot s)^m (n \cdot s)^n = m^m n^n s^{(m+n)}$$

→ Disolubilitatearen (II) : estequiometria

• Disolubilitatearen $\neq$ disolubilitatearen ktea.

• $K_{sp1} > K_{sp2}$ ez du esan nahi disolubagarriago denik (estequiometria ezberdina denean)

• Faktore eragileak

- Gatz efektua

• Disolubilitatearen biderkaduraren araberakoa

• Ildar ionkoen hantzean da, K_{sp} hantzetan

↓

ezta gatzak

o o o faktore eragileak

→ bi konuraren efektua *

• Gatz disolbagaitasun iri bat disoluzioan danean

• Disolbagaitasuna jartoi → hauspeaken gehiegi eratu

→ Beste onen eragina

• bi parte hartzaileek beste onen batzuetan parte hartuz gero disolbagaitasuna izo

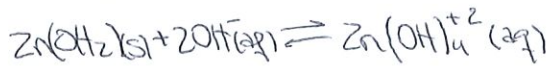
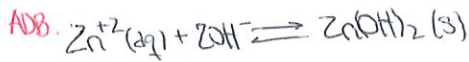
- Metalez konplexuak eratu

- Az B erreakzioak

- Birusolbatzeak

- Beste hauspeaken batzuen sorrera

→ Hauspeakin batzuk bedaldatu iri berdean estekometria altxatuko konplexuak eratu

10. Erredox-oreka

• Elektrotrukea

- A espeziea, oxidatibena $\rightarrow$ erredutitu = B erreduktoarean e^- jasoz

- B espeziea, erreduktibea $\rightarrow$ oxidatu = A oxidatzailean e^- emanez

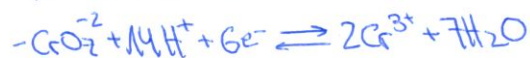
$\rightarrow$ Oxidazioa

• e^- ematen diren erreakzioa

$\rightarrow$ Erredukzioa

• e^- hartzen diren erreakzioa

• Ox + er.

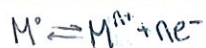
- Bi erreakzioak konbinatzen erredox oreka

ADB.

$\rightarrow$ Elektroden potentziala: E°

• Elektrodo metalikoak uraren kontaktuan: oreka

$\rightarrow$ Karga ezberdetsu guztek potentzial elektroikoa osatu

$\rightarrow$ Bi espezieak egia estandurari buruz

- Elektrodo potentzial estandura E° (V)

(1M, 1atm)

• Elektrodo potentzial eun neurri $\rightarrow$ diferentzia by.

$$\Delta E = E_+ - E_-$$

• E° potentzial estandarra

- Hidrogeno elektrodoaren erreferentzia

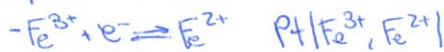
- Potentzialak beti erredukzio potentzial bezala adierazi

• $E_{Aox/err}^\circ \uparrow$ (oxidazioa errazatzen, erredukzioa zaila)

→ Erredukzio potentzialaren neurketa

• Erredukzio bidezko beti metala edo solido erreakzioarekin: elektrodoa (elektrodo aktiboa)

• Espazio bera dagoen ion bezala: elektrodo inerte beti (Pt)

→ Zelula elektrokimikoa eta potentziala

$$\Delta G = -nFE_{zel} \quad (\text{zelularen potentziala positiboa denean erredukzioa berez})$$

• Pila galbanikoa: errega erredukzio erreakzio bidez (e^- fluxua)

$$E_{err} > E_{ox} \rightarrow \text{berez}$$

→ Nerstena ekuazioa

• Potentzialaren eta kontzentrazioaren arteko harremana

$$E = E_{ox/err}^\circ + \frac{RT}{nF} \log \frac{[A_{ox}]}{[A_{err}]} \quad A_{ox} + n_1 e^- \rightleftharpoons A_{err}$$

• Erredukzio konstantea

$$\log K = \frac{E_A^\circ - E_B^\circ}{0.059} \cdot n_1 \cdot n_2 \quad K = \frac{[B_{ox}]^{n_1} [A_{err}]^{n_2}}{[B_{err}]^{n_1} [A_{ox}]^{n_2}}$$

• Erredukzio erreakzio potentziala

- 2 espere ezberdin

A → Oxidazioa erreakzio $\neq$ erredukzioa erreakzio

• Zehazki gertatzen den erredukzio sistemak eman erredukzio potentzialak

B → Ox. erreakzio = err. erreakzio

• Bi erredukzio bidezko potentziala konstante

→ A Ox. erreakzio $\neq$ err. erreakzio

Ce zehazki Ce^{4+}/Ce^{3+} erredukzio bidezko erreakzio potentziala

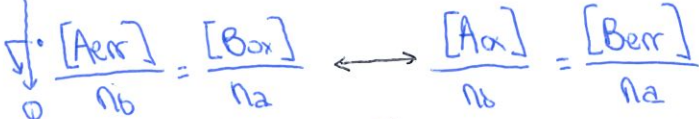
$$E = E_{Ce^{4+}/Ce^{3+}}^\circ + 0.059 \log \frac{[Ce^{4+}]}{[Ce^{3+}]} = 1.72V \quad \text{erreakzio pot.}$$

$$[Fe^{2+}] \text{ onaketa} \quad E = E_{Fe^{3+}/Fe^{2+}}^\circ + 0.059 \log \frac{[Fe^{3+}]}{[Fe^{2+}]} = 1.72 \Rightarrow [Fe^{2+}] = 3.9 \cdot 10^{-18} M$$

B Ox. mol = Err. mol

→ $E_{celda} = \frac{n_a E_{A_{ox}/A_{err}}^{\circ} + n_b E_{B_{ox}/B_{err}}^{\circ}}{n_a + n_b} + \frac{0.059}{n_a + n_b} \log \frac{[A_{ox}][B_{err}]}{[A_{err}][B_{ox}]}$

↘ $E_{err} = \frac{n_a E_{A_{ox}/A_{err}}^{\circ} + n_b E_{B_{ox}/B_{err}}^{\circ}}{n_a + n_b}$

•• Balanzázás potenciála

• Erredox reakciókban garantáltan ennégyesített (AzB, komplex, hávs.) anyagok

• Kémi hátsón balanzázás potenciála behar

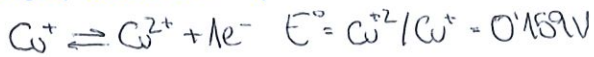

$E_{cél} = E_{ox/err}^{\circ} + \text{garantált} + \frac{0.059}{n} \cdot \log \frac{[A_{ox}]}{[A_{err}]}$

E° = potential formula

• Dismutáció

- Zárta rendszerben azonos anyagok redukció és oxidáció

• azonos az-egységek ennégyesítésével párhuzamosan bíz az egyenlet

→ Erredox reakció biológiai

• e^- gyors átadás

• E° határoz O_2 -ra az

KIMIKA ANALITIKOA

Disoluzioa prestatzea

1. Bolumen ezagun baterako behar da
2. Solutua disolbatzaile pixka batekin
3. Disolbatzaileko bolumen jakin batera puzteko
4. Homogeneizazio

$$\Delta G_{dis.} = \Delta H_{dis.} - T \Delta S_{dis.}$$

$\Delta G < 0$ prozesua gerta daiteke, disolbagarritasuna ↑

$\Delta G > 0$ disolbagarritasuna ↓

$\Delta G = 0$ disoluzioa aske

Temperatura

$\Delta H_{dis.} > 0$ exotermikoa $T \uparrow$ disolbagarritasuna ↑

$\Delta H_{dis.} < 0$ endotermikoa $T \uparrow$ disolbagarritasuna ↓

Presioa

$P \uparrow$ disolbagarritasuna ↑ (Henryren legea)

→ Disoluzio idealak

Raoulten legea (likidatzeak)

$$P_i = \chi_i \cdot P_i^*$$

P_i = i konposatuaren presio partziala

χ_i = i konposatuaren frakzio molarra disoluzioan

P_i^* = konposatu puraren bapore presioa

Daltonen legea (gasetzak)

$$P = \sum P_i$$

P_i = i konposatuaren presio partziala [barkotzearena]

$$P_i = \chi_i \cdot P$$

χ_i = i konposatuaren frakzio molarra gasen

↓

P = nahasturaren bapore presioa

$$P_n = \chi_n \cdot P_T$$

KONTZENTRAZIO UNITATEAK

$$\% \text{ masan} = \frac{m_{\text{solutu}} \cdot 100}{m_{\text{solutu}} + m_{\text{disolb.}}} \quad \% \text{ bolumen} = \frac{V_{\text{solutu}}}{V_{\text{disoluzio}}} \cdot 100$$

$$\% \text{ masa bolumen} = \frac{m_{\text{solutu}}}{V_{\text{disoluzio}}} \cdot 100 \quad \text{Frakzio molarra} = \chi = \frac{\text{mol solutu}}{\text{mol gutxiak}}$$

$$Molaritatea = M = \frac{\text{mol solutu}}{L \text{ disoluzio}}$$

$$Molaritatea = m = \frac{\text{mol solutu}}{\text{kg disolbatzaile}}$$

$$\text{ppm} \quad 1 \text{g} / 10^6 \text{g}$$

$$\text{ppb} \quad 1 \text{g} / 10^9 \text{g}$$

$$\text{ppt} \quad 1 \text{g} / 10^{12} \text{g}$$

$$M_1 B_1 = M_2 B_2$$

PROPIETATE KOLIGATIBOAK

Bapore presioaren jeitiera

$$P_v(\text{dusuzo}) < P_v(\text{dusolbatzaile})$$

$$P_{\text{dusolbatzaile}} = \chi_{\text{dusolbatzaile}} \cdot P_{\text{dusolbatzaile}}^{\circ} = (1 - \chi_{\text{dusuzo}}) P_{\text{dusolbatzaile}}^{\circ}$$

Irakite tenperatura igera + fusio punturaren jeitiera

$$T_i - T_i(\text{dis}) = \Delta T_i = K_{i(\text{dis})} \cdot m \quad T_i \text{ (dusolbatzailearena)}$$

$$T_f - T_f(\text{dis}) = \Delta T_f = K_{f(\text{dis})} \cdot m$$

$$K_i = \text{dusolbatzailearen kte. ebullioskopikoa} = K/m \text{ [kelvin/molal.]}$$

$$K_f = \text{" " Kristoskopikoa}$$

Presio osmotikoa

$$\pi = MRT \quad \pi = \text{presio osmotikoa}$$

$$R = \text{gas ideale ktea} = 0.082 \text{ atm l/mol K}$$

IDEALAK
EZ IDEALAK

$$P_i = a_i P_i^*$$

a = aktibitatea

$$a_i = \gamma_i \cdot \chi_i$$

γ = aktibitate koefizientea

→ Erreakzioak

erreaktibo mugatzaketa (A: 6, B: 6 mol A eta 18 mol B izanda)

$$A: 6/2 = 3$$

$$B: 18/7 = 2.57 \quad B \text{ mugatzaketa}$$

$$\text{etekina (\%)} = \frac{\text{etekin erreala}}{\text{etekin teorikoa}} \cdot 100$$

$$\Delta G = \Delta G^{\circ} + RT \ln K$$

$$\text{orekan } \Delta G = 0 \rightarrow \Delta G^{\circ} = -RT \ln K$$

$$K = \frac{[A]^a [B]^b}{[C]^c [D]^d}$$

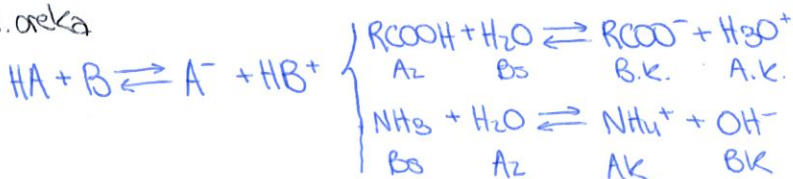
AZIDO BASE OREKA

Bronsted-Lowry Az. $\rightarrow H^+$ askatu, Bs. H^+ jaso

Lewis Az. Konpartitu gabeko elektronak onar ditzaizkete
Bs. Konpartitu gabeko elektronak eman ditzaizkete

Az. Bs. oreka

ura molekula ANFOTEREA

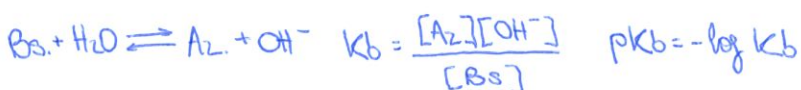
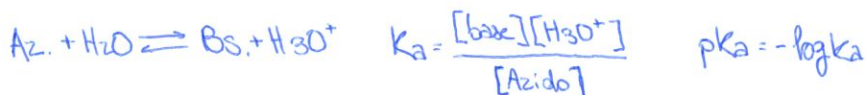
uraren autoprotolisiaren ktea. $K_w = [H_3O^+][OH^-] = 10^{-14}$

= ur neutroa = 10^{-7}
> ur azidoa
< ur basikoa

$pK_w = pH + pOH = 14$

$$pH = -\log[H_3O^+]$$

$\rightarrow$ AzBs oreka ktea

$$K_b \cdot K_a = K_w$$

+ EBAZPENA

1. Erreakzioak idatzi: $HA + H_2O \rightleftharpoons A^- + H_3O^+ / HA + B \rightleftharpoons A^- + HB^+$

2. Ekuazioak idatzi - masa balantzea H_3O^+ kontzentrazioa = Σ azido espezieak

$$[M(HA)] = [HA]_{\text{az.}} + [A^-]_{\text{or}} / \text{~~Massa balantzea: } [A^-] + [HA] + [B] + [HB^+]~~$$

- proton balantzea Σ protonak irabaziz gertatzen diren espezieak = Σ protonak galdutzat gertatzen diren espezieak

$$[H_3O^+] = [OH^-] + [A^-]$$

$\rightarrow$ HA disolbatuko balantza

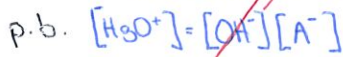
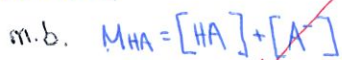
$$K_a = \frac{[A^-][H_3O^+]}{[HA]}$$

$$K_w = [H_3O^+][OH^-] = 10^{-14}$$

$$[H_3O^+] = [OH^-] + [HA^-] + 2[A^-]$$

$\downarrow$
galdutako e⁻ kant.

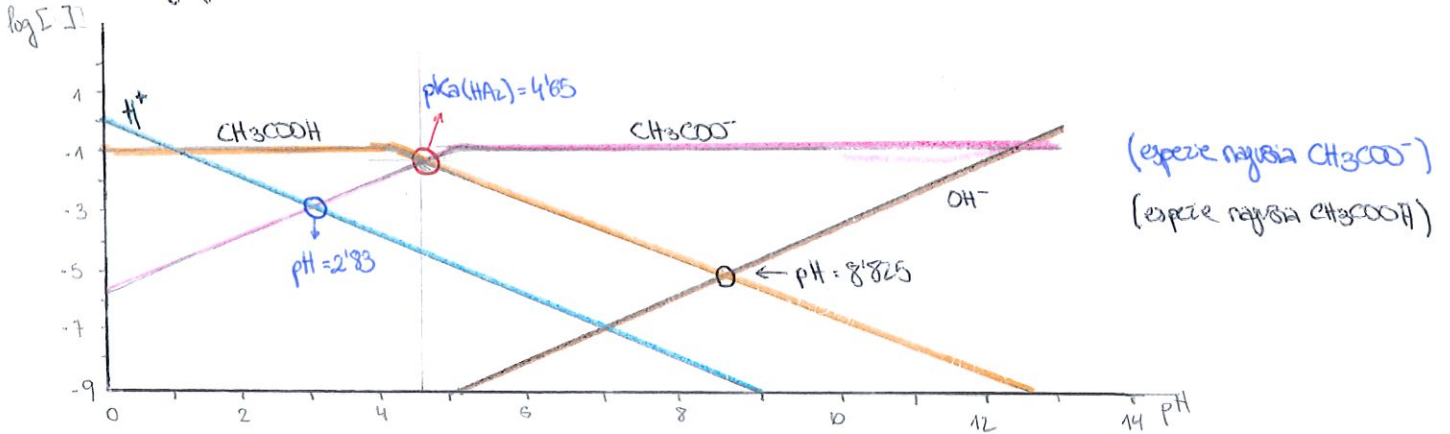
3 Hurbilketak

→ ordo egin ditzaguz: BAI $\frac{5}{100} [HA] \gg [A^-]$ $\frac{5}{100} [A^-] \gg [OH^-]$

EZ $\rightarrow$ bete ezan

• Ebazpen grafikoa

→ Bi azido-base sistema nahastea

• Neutralizazioa

$pK_a(A_2) < pK_a(B)$ Az azido + Bs azido

• Disoluzio indargetzarikate

Az azido eta haren Bs/Az konjugatua

$Bs \rightarrow$

$\log K_a = \log [H^+] + \log \frac{[A^-]}{[HA]}$

$pH = pK_a + \log \frac{[Bs]}{[Az]}$

$pK_a \approx pH$
 $[HA] \approx [A^-]$ } Tanpon ahalmena $\uparrow$

AVB. $HA_2 + NH_3 \rightleftharpoons A_2^- + NH_4^+$ $pK_a(HA_2) < pK_a(NH_4^+)$
 $4.65 < 9.37$
 $K = \frac{[A_2^-][NH_4^+]}{[HA_2][NH_3]} =$
 $= K_a(HA_2) / K_a(NH_4^+)$
 neutralizazioa erazte da
 (> ez zu erazte)

KOMPLEXUEN FORMAZIO OREKA

M = metala "Lewis azidka"

L = estekatzarlea = ligandoa "Lewis basea"

n = koordinazio zkoa.

$$\beta = \frac{[ML_n]}{[M][L]^n}$$

Formazio Ktea.

→ Komplexuak

Neutroak: $CoCl_2(NH_3)_4$

Kationikoak: $Cu(NH_3)_4^{+2}$

Anionikoak: $Cu(CN)_4^{-2}$

Estekatzarreak

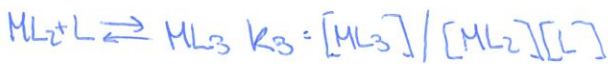
Monatomiko - Polar: $F^-, Cl^- - NH_3, H_2O$

biak - neutroak $NH_4^+, CN^- - NH_3, H_2O$

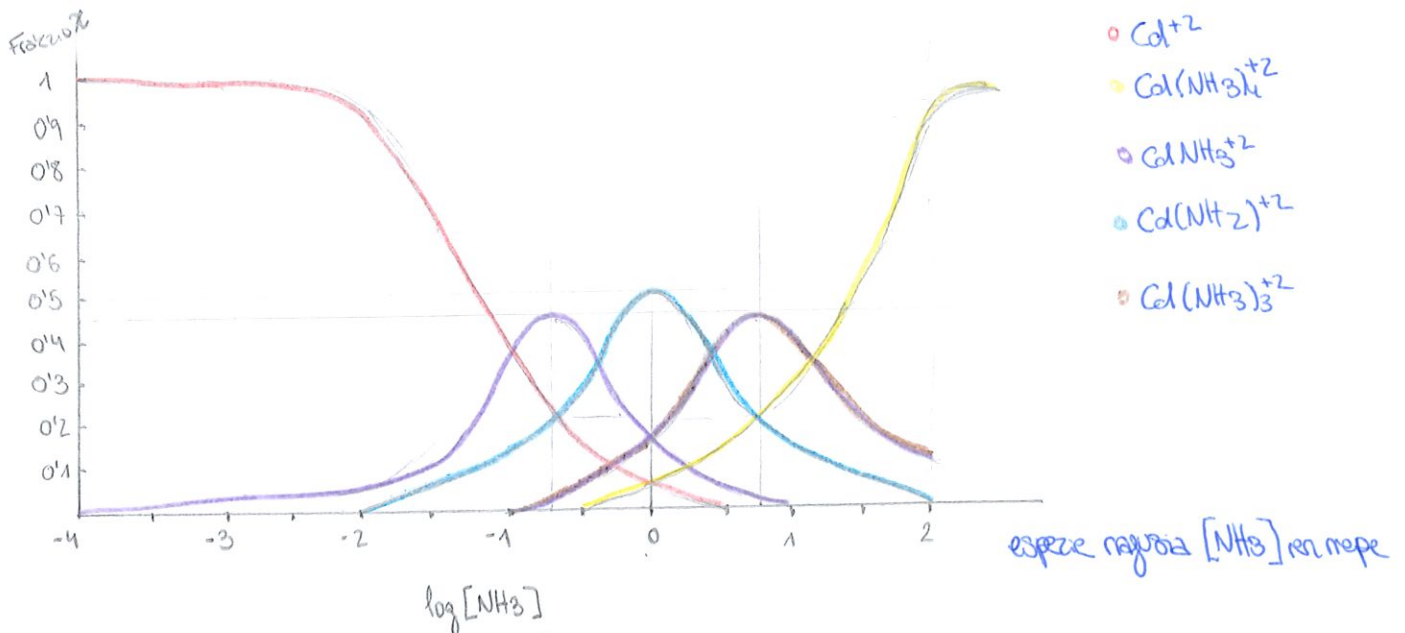
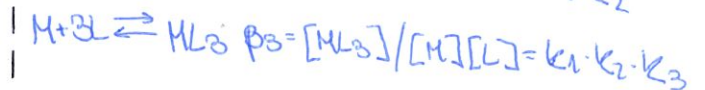
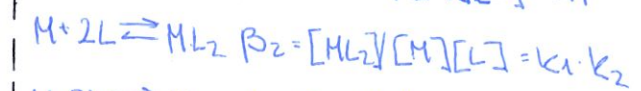
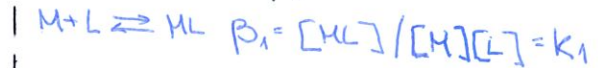
Hortz 1 - +1 (kelatiboak) $CO, NH_3 - EDTA, oxalatoa$

• Ligando 1 et kompleksu ezberdinetak

Konstante jarraituak [K]

Konstante orokak (β)

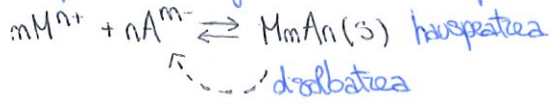

Disolbagarritasun orok

• Haurpeakna: Konposatu solido neutroa

Konposatu disolbagarritza uretan orokoa epean

Asetze puntutik gora erazten da

→ Disolbagarritasun Ktea.

$$K_{sp} = [M^{n+}]^m [A^{m-}]^n \quad pK_{sp} = -\log K_{sp}$$

loien kontzentrazio biderkadura (IKB)

$$IKB = [M^{n+}]^m [A^{m-}]^n$$

$IKB < K_{sp}$ haurpeaknik ez

$IKB = K_{sp}$ sistema orok

$IKB > K_{sp}$ haurpeakna.

disolbagarritasuna (s)

$$K_{sp} = [M^{n+}]^m [A^{m-}]^n = (m \cdot s)^n \cdot (n \cdot s)^m = m^m \cdot n^m \cdot s^{m+n}$$

loi konmunearen efektua

gatz disolbagarritasun orok bat disoluzioan bada, disolbagarritasun orok eragin.

↓ haurpeakna ↑

Na_2SO_4 $10^{-3} M$ gaituta

$$\downarrow$$

$$[Ba^{2+}] = s \quad [SO_4^{2-}] = s + 10^{-3}$$

$$K_{sp} = s(s + 10^{-3}) = 10^{-10}$$

$$s \ll 10^{-3} \quad s = 10^{-10} / 10^{-3} = 10^{-7} M$$

→ Hauspatze Kuantitatiboa

ioiaren %99'9 ('99...') hauspatu deraan

- Banaletza Kuantitatiboa

ioi baten %99'9a hauspatu deraan beste ioia hauspatzen hazi ordutxo

$$[Cl^-] = \frac{0.1}{100} \times 0.05M = 0.00005M$$

> $AgCl$ lehenagotik hauspatu

$$[Ag^+] \cdot [Cl^-] = K_{sp} = 1.62 \cdot 10^{-10} \rightarrow [Ag^+] = 3.24 \cdot 10^{-6}M$$

$$[Ag^+] [X^-] = 1.62 \cdot 10^{-7} < K_{sp} = 5 \cdot 10^{-7} \text{ ez da hauspatuko} = \text{Bana daterzte}$$

ERREDOX OREKA

• oxidaziorik ez erredukzio gabe y viceversa

→ E° = elektrodoaren potentzial estandarra

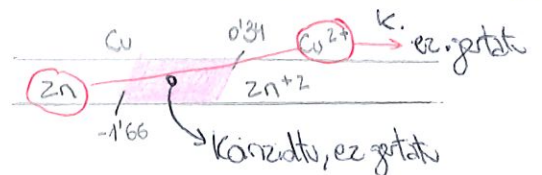
$$\left. \begin{array}{l} E_{H^+/H_2}^\circ = 0 \\ E_{Ag^+/Ag}^\circ = ? \end{array} \right\} \Delta E = E_{Ag^+/Ag}^\circ - E_{H^+/H_2}^\circ = E_{Ag^+/Ag}^\circ$$

$E^\circ \uparrow$ erreduzitzeko errazap (oxidatzeak)

- neurketa: elektrodo aktiboa, erredox bikoitako bat metala edo oxidoa $[Cu^{2+} + 2e^- \rightleftharpoons Cu^0] Cu/Cu^{2+} (xM)$
 elektrodo inerteia (Pt) espezie bako disoluzioan $[Fe^{3+} + e^- \rightleftharpoons Fe^{2+}] Pt | Fe^{3+} (xM), Fe^{2+} (yM)$

$$\Delta E^\circ = E_{erreduktza}^\circ - E_{oxidatza}^\circ = E_{zel}^\circ$$

$$\Delta G = -nFE_{zel} \quad [E_{zel}^\circ > 0 \text{ deneran berez gertatu}]$$

Nernsten ekuazioa.

$$E = E_{ox/err}^\circ + \frac{RT}{nF} \log \frac{[A_{ox}]}{[A_{err}]} = E_{ox/err}^\circ + \frac{0.059}{n} \log \frac{[A_{ox}]}{[A_{err}]}$$

Oreka ktea.

$$E = E_{A_{ox}/A_{err}}^\circ + \frac{0.059}{n_1} \log \frac{[A_{ox}]}{[A_{err}]} = E_{B_{ox}/B_{err}}^\circ + \frac{0.059}{n_2} \log \frac{[B_{ox}]}{[B_{err}]}$$

$$\downarrow \quad \Delta E = E_A - E_B \quad \downarrow$$

$$E_A \quad \quad \quad E_B$$

orekan $\Delta E = 0 \quad E_A = E_B$

$$\log k = \frac{E_A - E_B}{0.059} n_1 n_2$$

$$k = \frac{[B_{ox}]^{n_1} [A_{err}]^{n_2}}{[B_{err}]^{n_1} [A_{ox}]^{n_2}}$$

$$E_{or} = \frac{n_A E_A^\circ + n_B E_B^\circ}{n_A + n_B}$$

KIMIKA FISIKOA

Prozesu termodinamiko

- isoterma $\Delta T = 0$
- isobara $\Delta P = 0$
- isokora $\Delta V = 0$
- Adiabotikoa $\Delta q = 0$

1. Termodinamikaren printzipioa

Barne energia = $U = e_z + e_{pk}$

$$\Delta U_{AB} = U_B - U_A = -\Delta U_{BA}$$

$$\Delta U_{AA} = U_A - U_A = 0 \text{ [prozesu ziklikoa]}$$

Lana = W indar baten kontra sistema mugazatea

- sistemaren gainean $U, p, W > 0$
- sistemak egin U baxatu, $W < 0$

$$W = p\Delta V \quad / \quad W = -nRT \ln V_2/V_1$$

Beroa = q

$(q > 0)$ q erdo $\xrightarrow{\text{Sistema}}$ q erdo $(q < 0)$

$$q = nC\Delta T = mc\Delta T \begin{cases} \rightarrow C_V \rightarrow V = kTe \\ \rightarrow C_P \rightarrow P = kTe \end{cases}$$

$\rightarrow$ Entalpia

$$p = kTe \quad \Delta U = q_p - P\Delta V \quad \Delta H = \Delta U + P\Delta V$$

$$H = U + PV \quad \Delta H = q_p$$

gasetan $\rightarrow \Delta H = \Delta U + \Delta nRT$

$$\Delta U = q + w$$

• Prozesu isokora: $V = kTe \quad W = 0$

$$\Delta U = q$$

$\Delta U > 0$ endotermiko (beroa behar)

$\Delta U < 0$ exotermiko (beroa askatu)

+ FASE ALDIAKETA EN TALPIA

$$L \rightarrow G \text{ bur. ent. } \Delta H_{\text{vap}} = H_g - H_l$$

$$S \rightarrow L \text{ fus. ent. } \Delta H_{\text{fus}} = H_l - H_s$$

$$L \rightarrow S \text{ iz. ent. } \Delta H_{\text{iz}} = -\Delta H_{\text{fus}} = H_s - H_l$$

• Erreakzio entalpiak

$$\sum \Delta H_f^{\circ}(\text{prod}) - \sum \Delta H_f^{\circ}(\text{err}) = \Delta H_{\text{err}}^{\circ} \quad [\text{Nerst}]$$

- Lotura entalpia

$$\Delta H_{\text{err}}^{\circ} = \Delta H_{\text{lotura hartuak}} + \Delta H_{\text{lotura eratuak}}$$

ENTROPIA + GIBBS

2. Termodinamikaren printzipioa

$\Delta S = q_r / T$ q_r = sistema ituljami batek ingururaren trukatutako beroa.

$$C_p = kT \rightarrow \Delta S = n C_p \ln \frac{T_2}{T_1} \quad C_v = kT \rightarrow \Delta S = n C_v \ln \frac{T_2}{T_1}$$

$[T_2 > T_1, \Delta S > 0]$

$$\Delta S = \Delta H / T \quad (T = kT)$$

3. Termodinamikaren printzipioa

Kristal perfektuak $T = 0K$ $S = 0$

→ erreaktzio entropia

$$\Delta S_{er} = \sum n S^{\circ}(\text{prod}) - \sum m S^{\circ}(\text{er})$$

• Gibbs energia askea

$$\Delta G = \Delta H - T \Delta S$$

$\Delta G < 0$ prozesu espontaneoa

$\Delta G > 0$ prozesu ez espontaneoa

$\Delta G = 0$ oreka

FASE OREKA

- Lurrin presioa likido-bapore oreka lurrak dafin presioa

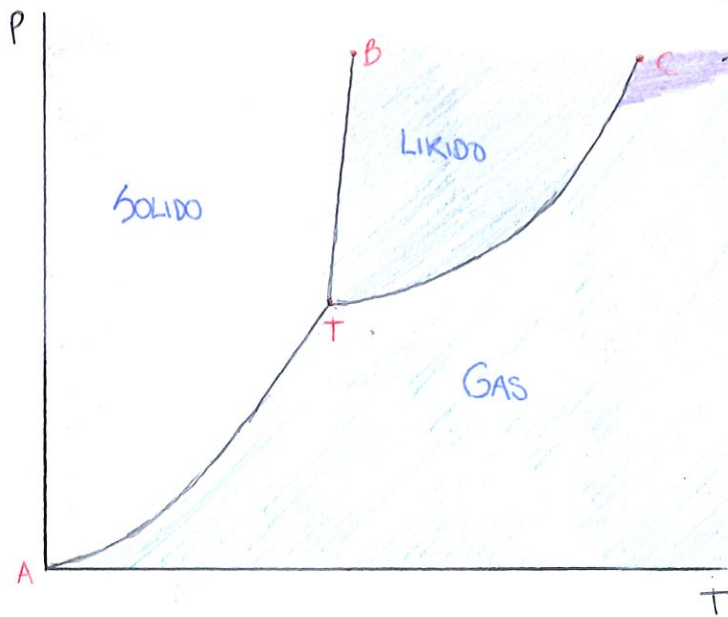
• Irakite temp. Kapoteo $P = \text{lurrin } P \rightarrow l \rightarrow \text{gas}$.

$$A(l) \rightleftharpoons A(g) \quad \Delta G_{\text{vap}} = RT \ln \frac{P}{P_v}$$

$$P > P_v \quad g \rightarrow l \text{ esp.}$$

$$P_v \geq P \quad l \rightarrow g \text{ esp.}$$

→ Fluido superkritikoa

A-T S-vap oreka

T-C l-vap oreka

T-B s-l. oreka

T 3 faseen oreka. Puntu inbentarioa

OREKA KIMIKOA

gas idealen arteko oreka $\Delta G = \Delta G^\circ + RT \ln Q$

$$Q = \frac{(P_D/P^\circ)^d}{(P_A/P^\circ)^a (P_B/P^\circ)^b} \longrightarrow \text{orekan } \Delta G = 0 \quad \Delta G^\circ = -RT \ln K_p$$

$$K_p = \frac{P_D^d}{P_A^a \cdot P_B^b}$$

$Q = \uparrow$ orekatik at.

- Oreka K_{tea} = K_p

$$K_p = \left(\frac{[D]^d}{[A]^a [B]^b} \right) (RT)^{d-a-b} \longrightarrow K_p = K_c (RT)^{\Delta n}$$

$$K_p = \left(\frac{X_D^d}{X_A^a X_B^b} \right) (P)^{d-a-b}$$

• Oreka kimikoa disoluzioan

$$\Delta G = 0 \quad \Delta G^\circ = -RT \ln K \quad // \quad K = \frac{[D]^d}{[A]^a [B]^b}$$

K. propietateak

$$K = \frac{|B|}{|A|} \quad K' = \frac{|A|}{|B|} = 1/K$$

$$K = \frac{|B|}{|A|} \quad K' = \frac{|A|^2}{|B|^2} = K^2$$

$$K_1 = \frac{|B|}{|A|} \quad K_2 = \frac{|C|}{|B|} \quad K_3 = \frac{|C|}{|A|} = K_1 \cdot K_2 \quad (\text{kenketa } K_1/K_2)$$

$$\Delta G^\circ \gg 0 \quad K \ll 1$$

$$\Delta G^\circ \ll 0 \quad K \gg 1$$

$Q < K \quad \Delta G < 0$ espontaneoa

$Q > K \quad \Delta G > 0$ ez espontaneoa

$Q = K \quad \Delta G = 0$ oreka

Presioak

$$K_p = \frac{P_0^{\Delta n}}{P_A^a \cdot P_B^b} \quad P_A = P \cdot \chi_A$$

Aldaketak:

$$V \uparrow = P \downarrow \quad \begin{array}{l} \Delta n < 0 \text{ ezkerera} \\ \Delta n > 0 \text{ eskuinera} \end{array}$$

$$V \downarrow = P \uparrow \quad \begin{array}{l} \Delta n < 0 \text{ eskuinera} \\ \Delta n > 0 \text{ ezkerera} \end{array}$$

→ T aldaketa

$$\ln k = -\frac{\Delta H^\circ}{RT} + \frac{\Delta S^\circ}{R} \rightarrow \ln k_1/k_2 = \frac{-\Delta H^\circ}{R} \left(\frac{1}{T_1} - \frac{1}{T_2} \right)$$

ZINETIKA

Erreakzio abiadura:

batzbesteko abiadura $v = \frac{\Delta c}{\Delta t}$

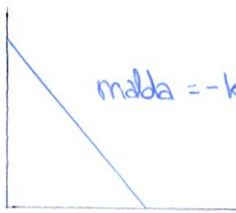

Abiadura legea: $v = k[A]^a[B]^b$

k = oreka ktea.

a eta b erreakzio orden partzialak $\left\{ \begin{array}{l} a+b : \text{erreakzio orden totala} \end{array} \right.$

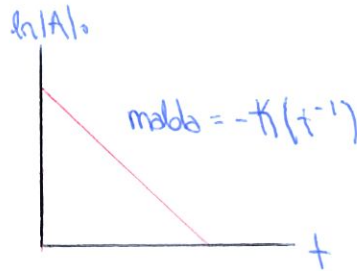
$[A] = [A]_0 - kt$

0. ordeneko er (nto)

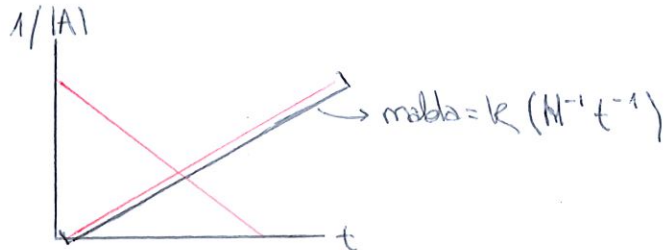
1. ordeneko erreakzioak

$\ln[A] = \ln[A]_0 - kt \quad \ln \frac{[A]}{[A]_0} = -kt$

2. ordeneko ekuazioak

$\frac{1}{[A]} - \frac{1}{[A]_0} = kt \quad \frac{1}{[A]} = \frac{1}{[A]_0} + kt$

$\rightarrow$ Erreakzio denbora

0. or. err. erditzita $t_{1/2} = [A]_0 / 2k \rightarrow$ bizitza denbora $\tau = \frac{(e-1)[A]_0}{ek}$

1. or. err. erditzita $t_{1/2} = \ln 2 / k \rightarrow$ bizitza denbora $\tau = 1/k$

2. or. err. erditzita $t_{1/2} = 1 / k[A]_0 \rightarrow$ bizitza denbora $\tau = e-1 / k[A]_0$

+ Arrhenius

$k = A \cdot e^{-E_a/RT}$

A = murrizketa fakt.

E_a = akt. energia

$\ln k = \ln A - \frac{E_a}{RT} \quad // 2 \text{ Temp.} \quad \ln \frac{k_1}{k_2} = -\frac{E_a}{R} \left(\frac{1}{T_1} - \frac{1}{T_2} \right)$

$A + B \rightarrow \text{Prod.}$

a) Isolamenduaeren metodoa

$$\left. \begin{array}{l} |B| = k t^a \quad |B|_0 \gg \gg \quad a \text{ orden partziala} \\ |A| = k t^b \quad |A|_0 \gg \gg \quad b \text{ orden partziala} \end{array} \right\} v = k |A|^a |B|^b$$

ADB. $|B|_0 \gg \gg |B| k t^a$

$$v = k' |A|^a$$

$$k' = k |B|^b$$

$ A $	t	$\ln A $	t	$\ln A $	t	$\ln A $	t
A_0	0	$\ln A_0$	0	$\ln A_0$	0	$\ln A_0$	0
A_1	t_1	$\ln A_1$	t_1	$\ln A_1$	t_1	$\ln A_1$	t_1
...	...	...	...	...	...	...	...
	↓		↓		↓		↓
	1	0. or.	2	1. or.	3	2. or.	3 {ordena

zuzena osatzen duena ordena

→ Berdina $|A|_0 \gg \gg$ -rekin a eta b kalkulatu

$$v = k |A|^a |B|^b$$

b) Hazierako abiaduraren metodoa

$$v_0 \text{ neurtu } v_0 = k |A|_0^a |B|_0^b$$

$|A|_0$ -ren enjuna $|B|_0$ k'te mantentuz $\rightarrow a // b$

ADB $|B|_0 = k t^b \quad v_0 = k' |A|_0^a \quad k' = k |B|_0^b$

$$|A|_0 \text{ aldatuz } v_0 \text{ neurtu } \log v_0 = \log k' + a \log |A|_0$$

$ A _0$	v_0		$\log A _0$	$\log v_0$	
$(A _0)_1$	$(v_0)_1$	→	$\log (A _0)_1$	$\log (v_0)_1$	→ zuzena bada molda = a jat. ord = $\log k'$
$(A _0)_2$	$(v_0)_2$		$\log (A _0)_2$	$\log (v_0)_2$	
...	...		...	...	